

Djelovanje Požeške biskupije na odgojno-obrazovnom području

Crkva i škola

I. Katoličke škole u Požeškoj biskupiji

Katolička gimnazija u Požegi

Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici

Katolička osnovna škola u Požegi

Katolička osnovna škola u Virovitici

Katolička osnovna škola u Novskoj

II. Kolegij Požeške biskupije

III. Katolički vrtići

IV. Odgojno-obrazovni centar

V. Pomoć učenicima i roditeljima katoličkih škola

Umjesto zaključka

Crkva i škola

Deklaracija „Gravissimum educationis“ o kršćanskom odgoju (objavljena 28. listopada 1965. godine na Drugom vatikanskom koncilu)¹ postavlja pred Crkvu osobit zadatak, točnije dužnost odgoja – naviještanja puta spasenja vjernicima, priopćavanja Kristova života te trajnu brigu o tome da dođu do punine takvoga života. Dokument, među ostalim, metaforičkom slikom Crkve kao Majke podsjeća da je Crkva dužna dati svojoj djeci takav odgoj po kojemu će njihov život biti u potpunosti prožet Kristovim duhom, a ljudima pružiti pomoć za izgradnju potpune ljudske osobe, dobrobit ljudskoga društva i izgradnju humanijeg svijeta, stoga Crkva ima pravo slobodno osnivati škole bilo koje vrste ili stupnja i njima upravljati.

Odlukom o osnivanju katoličkih škola Crkva uspostavlja dijalog sa svijetom, a one, poput drugih škola, streme kulturnom obrazovanju i ljudskom razvoju mladih osoba, no s posebnim zadatkom stvaranja ozračja prožetoga duhom evanđeoske slobode. Isto tako, pomaganjem mladim ljudima da u izgradnji svoje osobnosti rastu u duhu novoga stvorenja, što su postali krštenjem, Crkva želi da vjera bude ta koja će otvarati spoznaje o svijetu, životu i čovjeku te se prilagođavati novom vremenu odgajajući svoje učenike za uspješno promicanje dobra i pripravljanje za službu širenja Božjega Kraljevstva. Također, „budući da katolička škola može toliko pridonijeti izvršenju misije Božjeg naroda i koristiti dijalogu između Crkve i ljudske zajednice na njihovo obostrano dobro, ona i u današnje vrijeme ima veoma važno značenje.“²

U svom istraživanju o crkvi i školstvu dr. Alojzije Hoblaj³ ističe kako bi trebalo razmišljati (u kontekstu crkvenoga učiteljstva i međunarodnih dokumenata o obrazovanju) o hrvatskom identitetu i obrazovanju imajući na umu riječi pape Ivana Pavla II. prilikom posjeta predsjedniku talijanske vlade: „Suvremena crkva primjerom i mandatom svog Utemeljitelja (Isus iz Nazareta) i svojom memorijom na prošlost osjeća se obveznom i suodgovornom na području odgoja i obrazovanja. Ostvarivati odgoj i obrazovanje za Crkvu znači dijakonijsko služenje čovjeku, poštujući, dakako, autonomiju političkoga i upravnoga ustrojstva države. Jednako tako Crkva je pozvana štiti slobodu svih, koja je bezuvjetno potrebna za izgradnju svijeta dostojna čovjeka jer samo u slobodi čovjeka može tražiti istinu u punini i iskreno uz nju prionuti te u tom pronalaziti motiv i inspiraciju za solidno i jedinstveno zalaganje u općem dobru.“⁴ Dakle, Crkva svoja nastojanja vezana uz odgoj mladih bića temelji na djelovanju i riječima Isusa iz Nazareta koji svojim primjerom i njoj poručuje, s punim povjerenjem, neka skrbi o poučavanju i naučavanju: „Došao sam da služim, a ne da budem služen.“ (Mk 10,45)

¹ Drugi vatikanski koncil. Deklaracija »Gravissimum educationis« o kršćanskom odgoju. 1965. Vatikan. Prijevod: Kršćanska sadašnjost. 4.

² Drugi vatikanski koncil. Deklaracija »Gravissimum educationis« o kršćanskom odgoju. 1965. Vatikan. Prijevod: Kršćanska sadašnjost. 6.

³ Hoblaj, Alojzije. Crkva i školstvo. Religiozna dimenzija i sukonstitutivni element odgoja i obrazovanja. 1995. <https://hrcak.srce.hr/33669> (pristupljeno 20. prosinca 2021.).

⁴ Discorso del Sancto Padre in occasione della visita ufficiale del Presidente del Consiglio. 1985. u: Presidenza del Consiglio del ministri(ur.): Un accordo di liberta, Roma. 1986. 416 - 417.

Crkva i školstvo uvijek su bili neodvojivo povezani i na tim je temeljima nastala današnja zapadna civilizacija. Pojava katoličkih redova na našim prostorima trajni je dokaz ovoga zajedništva koje je povijesti ostavilo neprocjenjivo bogatstvo svojim zalaganjem za odgojno-obrazovno djelovanje u svim slojevima društva.

Iako se prvom školom smatra ona nastala u sklopu benediktinskog samostana osnovanog 852. u Rižinicama kod Splita, koji je podigao knez Trpimir, ipak su najzapaženiju ulogu u razvoju školstva imali isusovci koji su na naše tlo došli početkom 17. stoljeća i svojim djelovanjem ostavili snažan trag u području školstva (1607. u Zagrebu osnivaju prvu gimnaziju u Hrvatskoj; u Rijeci 1627., potom u Varaždinu i Dubrovniku). Odgoj i obrazovanje će se od tada, zahvaljujući Katoličkoj Crkvi i crkvenim redovima, proširiti na sve društvene slojeve, i one do tada potpuno zanemarene.

Neizbrisiva povijesna tradicija povezanosti Katoličke Crkve i školstva u Hrvatskoj nasilno je prekinuta 1946. odlukom tadašnjih vlasti koje su ukinule sveukupno katoličko školstvo (više od 100 katoličkih dječjih vrtića, 90 osnovnih i 70 srednjih katoličkih škola, a 1948. i pravo javnosti preostalih katoličkih gimnazija za izobrazbu svećeničkih kandidata) da bi ponovno 1991., osnutkom samostalne države, Katolička Crkva započela s obnovom svoje odgojne i obrazovne uloge u društvu. Sklapanjem međunarodnih ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske ponovno joj se omogućuje djelovanje – osnivanje i financiranje katoličkih škola. Konačno, Republika Hrvatska priznaje katoličke škole kao sastavni dio javnoga školstva: „Katolička Crkva ima pravo osnivati škole bilo kojega stupnja i predškolske ustanove i njima upravljati prema odredbama kanonskoga prava i zakonodavstva Republike Hrvatske. U ostvarenju plana i programa temeljnih obveznih predmeta te pri izdavanju službenih isprava katoličke će škole poštivati zakone Republike Hrvatske.“⁵

I. Katoličke škole u Požeškoj biskupiji

U požeškom kraju do 1537. godine nije bilo viših, a ni dovoljno osnovnih škola dok se više obrazovanje stjecalo izvan domovine. Turska pustošenja Slavonijom pod vodstvom Sulejmana II. unazadila su život stanovništva; gotovo sve crkve, samostani i opatije bili su porušeni, a velik dio stanovništva odveden u ropstvo, stoga su i uvjeti za širenje bilo kakve prosvjetne djelatnosti svedeni na minimum (u Velikoj franjevci 1634. godine osnivaju sjemenište za svećeničke kandidate i školu za svjetovnjake). Nakon oslobođenja od turske vlasti (krajem 17. st.) isusovci u Požegi počinju brinuti o kulturi i obrazovanju – već 1699. osnivaju požešku gimnaziju, a od 1761. do 1776. u Požegi djeluje “Academia Posegana” s teološkim i filozofskim fakultetom. Isusovci su također u blizini crkve sv. Lovre podigli zgradu Kolegija, današnjega biskupskog sjedišta, 1740. otvorili su i prvu ljekarnu u Požegi. Dakle, „Požega postaje centar djelovanja isusovaca u Slavoniji, posebno u odgoju i obrazovanju mladeži. Isusovci su u školama nastojali razviti vatreno vjersko osjećanje, vjerski zanos ostvarivali su fakultetima i srednjim školama.“⁶ Nakon ukinuća isusovačkoga reda (papa Klement XIV., 1773. godine) te rata koji je vodio Karlo VI. školstvo stagnira. Požega sredinom 18. stoljeća postaje sjedištem Požeške županije (između 1756. i 1763. sagrađena je i crkva sv. Terezije Avilske), a 1765. dobiva od carice Marije Terezije povlastice slobodnoga i kraljevskoga grada.

⁵ Nacionalni ured za katoličke škole – Hrvatska biskupska konferencija. Ugovor o suradnji na području odgoja i kulture. Čl. 8.

⁶Potrebica, Filip. Tri stoljeća Požeške gimnazije. 1994. Naklada Slap. (Biblioteka Posegana; knj. 2) 20., 22.

Ipak, svjetovnjaci preuzimaju upravu škole 1865. godine, a na njeno javno djelovanje krajem 19. i početkom 20. st. snažno utječe građanska klasa. Rad požeške gimnazije zaustavljen je 1976. godine, a 1978. preustrojena je u Centar za usmjereno obrazovanje. Nakon sloma komunizma na prvim višestranačkim izborima, 1990. godine, u Hrvatskoj se počeo obnavljati stoljetni kontinuitet katoličke škole. Istim putem krenulo se i na ovim prostorima: „Požeška biskupija osnovana je 5. srpnja 1997. godine bulom pape Ivana Pavla II. Apostolskim pismom 'Ad unum corpus' (Da bude jedno Tijelo) pape Ivana Pavla II. 5. je srpnja 1997. imenovan i prvi biskup požeške biskupije, msgr. dr. Antun Škvorčević. Konačno, potreba za osnivanjem nove dijeceze javila se zbog veličine nadbiskupije koja više nije mogla pokriti potrebe vjernika na tako velikom prostoru. Požeška biskupija obuhvaća područje Zapadne Slavonije, s dijelovima Podravine (Virovitica) i Posavine (Nova Gradiška).“⁷

Požeška biskupija prepoznaje potrebu osnivanja katoličkih škola (koje su već naveliko oformljene u Primorju, Istri i na sjeveru Hrvatske) te slijedeći isusovačku tradiciju na ovome tlu i postavljajući u središte prepoznatljivost katoličkih škola uopće – religioznu dimenziju, točnije odgojni vid prožet duhom evanđelja, zaslugom svoga biskupa msgr. dr. Antuna Škvorčevića osniva 2007. godine, o desetoj obljetnici Požeške biskupije, katoličke gimnazije u Virovitici i Požegi te time doprinosi novopovijesnoj tradiciji katoličkih škola na našem tlu (ukupno 24 katoličkih škola s 4566 učenika)⁸.

Katoličke škole u Republici Hrvatskoj šk. god. 2021./2022.	Ukupno škola	Ukupan broj učenika
Katolička osnovna škola	12	2202
Katolička srednja škola	12	2364

Vizija Požeške biskupije, započeta 2007. godine, temeljena na pedagogiji katoličkih škola⁸ usmjerenoj na cjelovitu formaciju svakoga pojedinog učenika kojemu se pomaže da otkrije plan za koji ga je Bog stvorio te da u potpunosti ostvari taj plan, a time i sve svoje sposobnosti, a u skladu s vrijednostima Ustava Republike Hrvatske, urodila je na ovim prostorima plodnim tлом te Biskupija u školskoj godini 2021./2022. ima 5 katoličkih škola u Požegi, Virovitici i Novskoj (od čega 2 gimnazije) s ukupno 858 učenika.⁹

Katoličke škole u Požeškoj biskupiji šk. god. 2021./2022.	Ukupno škola	Ukupan broj učenika
Katolička osnovna škola	3	613
Katolička gimnazija	2	245

⁷ Hrvatska biskupska konferencija – Požeška biskupija. <https://hbk.hr/home/nad-biskupije/pozeska-biskupija/> (pristupljeno 8. siječnja 2022.).

⁸ Nacionalni ured za katoličke škole – Hrvatska biskupska konferencija. <https://katolicke-skole.hbk.hr/>. (pristupljeno 11. siječnja 2022.).

⁹ <https://pozeska-biskupija.hr/2019/07/12/ured-za-katolicke-skole/> (pristupljeno 8. siječnja 2022.).

Katolička gimnazija s pravom javnosti u Požegi

Katolička gimnazija s pravom javnosti u Požegi, kojoj je zaštitnica sveta Terezija Avilska te stoga Dan škole slavi upravo 15. listopada, osnovana je 27. travnja 2007. godine o desetoj obljetnici osnutka Biskupije. Škola u školskoj godini 2021./2022. broji 172 učenika (do 2022. godine školu je završilo 511 učenika) i ima program redovnog obrazovanja, program opće i klasične gimnazije te, poput drugih gimnazija, daje najširu opću naobrazbu u hrvatskom srednjem školstvu, no razlikujući se od njih svojom povezanošću s Evandjeljem iz kojega crpi nadahnuće i snagu. Svojim klasičnim programom i usmjerenjem požeškom je školstvu dala širinu koju zavrjeđuju mladi ovoga kraja. U travnju 2013. godine Osnivač joj mijenja prvotni naziv (Katolička klasična gimnazija) u Katolička gimnazija s pravom javnosti čime se novim generacijama omogućuje izbor općega gimnazijskog usmjerenja.

Za prvoga ravnatelja Škole postavljen je vlč. Pavle Filipović kojega je nakon isteka mandata zamijenio vlč. Robert Mokri dok je aktualni ravnatelj prof. Ivan Bedeničić.

Nastavni plan i program Škole usklađen je sa zakonima Republike Hrvatske te se po završetku srednjoškolskoga obrazovanja svaki učenik može uspješno upisati na fakultete u Hrvatskoj i inozemstvu. Osim toga, ne postoje nikakve smetnje za prijelaz, tijekom školovanja, iz klasične u opću gimnaziju.

Katolička gimnazija s pravom javnosti poseban naglasak stavlja na nekoliko nastavnih predmeta, točnije na vjeronauk (zbog vjerskog karaktera škole u kojem bi vladalo posebno ozračje međusobnog odnosa i odnosa prema predmetima u evanđeoskom duhu), latinski jezik (osnova je ostalim europskim jezicima, a bio je i stoljetni službeni jezik hrvatske prošlosti) te grčki jezik (uz latinski jezik daje jednu drugu dimenziju klasične naobrazbe usmjerenjima koja biraju klasični program). Također, škola je svoju osobnost izgradila i Danom otvorenih vrata (obilježava se svake godine u travnju, mjesecu njena osnutka), različitim manifestacijama (od kojih se ističe i svečana dodjela maturalnih svjedodžbi) i programima na školskoj i ostalim razinama te, u konačnici, izvannastavnim aktivnostima (Dramska družina, Novinarska družina Nautes, KRUG – Kreativna radionica učenika gimnazije, Zborsko pjevanje – fakultativna nastava, TV sekcija, Sportska grupa, Volonterski klub Katoličke gimnazije, Školsko planinarsko društvo Pegaz) nastojeći postići njihovu osnovnu svrhu i cilj – potaknuti empatiju, kreativnost, maštu, umijeća i talente te time činiti učenički život ljepšim, humanijim, raznovrsnijim, korisnijim, zanimljivijim i ugodnijim. Također, promišljajući o društveno-kulturnim i odgojno-obrazovnim vrijednostima Škola naglašava i sljedeće: „Želimo pomoći odgoju i obrazovanju odgovorne, istinoljubive, poštene, mirotvorne, tolerantne i solidarne osobe, osobe stvaralačkoga duha, s dubokim osjećajem za obitelj i za očuvanje hrvatske nacionalne baštine, koja poštuje vrijednosti drugih kultura i naroda.“¹⁰

¹⁰Katolička gimnazija u Požegi. Škola. Program Škole. Društveno-kulturne i odgojno-obrazovne djelatnosti. https://kkg-vtc.hr/wp-content/uploads/2020/03/KKG_Logo_web_Text_V1_01.png (pristupljeno 20. veljače 2022.).

Geslo Škole *Duc in altum*¹¹, uzeto iz petog poglavlja Lukina evanđelja o susretu Isusa s četvoricom ribara, koje poziva da postanu njegovi učenici, nalazi se iznad ulaznih vrata škole. Isusov poziv upućen Petru: "Izvezi na pučinu" (lat. *Duc in altum*; grč. Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος) zapravo je poruka svakom pojedincu. U slobodnom prijevodu šalje univerzalnu poruku da zaveslamo na pučinu života, u visine Božje mudrosti ili u dubine ljudske svijesti i to bez straha za budućnost jer s Bogom je sve započelo i s njime treba nastaviti.

Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici

Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici osnovana je 14. ožujka 2007. godine o desetoj obljetnici osnutka Požeške biskupije. Dekretom požeškoga biskupa i osnivača Škole prvim je ravnateljem imenovan vlč. Ivica Šoh kojega će s početkom školske godine 2014./2015. naslijediti vjeroučitelj Mario Voronjecki čiji je ravnateljski mandat završio 2019. godine te je novi ustupljen vjeroučiteljici Marijani Novak.

Za rad Škole, koja u šk. god. 2021./2022. broji 73 učenika, a čiji je zaštitnik bl. Ivan Merz te se stoga Dan škole obilježava na njegov spomendan, 10. svibnja, osobito je važna 2011. godina jer se tada vratila (nakon iseljavanja u zgradu bivše vojarne) u zgradu u središtu grada (na Trgu Ljudevita Patačića 3) u kojoj je i započela svoje djelovanje i time dobila ogroman prostor na korištenje. Krajem 2014. godine Požeška biskupija kupuje ovaj prostor od Grada Virovitice te kao njen vlasnik 2017. godine započinje s proširenjem školske zgrade, tj. nadogradnje posve novoga školskog krila, kao i izgradnje sportske dvorane za potrebe nastave tjelesne i zdravstvene kulture dok se istovremeno provodila i energetska obnova starog dijela zgrade. Novu školsku zgradu blagoslovio je 7. rujna 2019. godine požeški biskup msgr. dr. Antun Škvorčević u prisustvu brojnih uzvanika.

Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici nastoji ulagati i jednakoj mjeri i u odgoj kao i u obrazovanje stavljajući naglasak na kršćanski odgoj koji svoje moralne vrijednosti temelji na evanđelju Isusa Krista pa je važno da učenik od prvog dana ulaska u katoličku školu stekne dojam da se nalazi u sredini prožetoj evanđeoskim duhom ljubavi i slobode. Dakle, specifičnost odgojnog djelovanja Škole temelji se na kršćanskoj antropologiji koja ističe važnost i poštovanje svake osobe kao Božjega stvorenja, stoga također osobitu pozornost usmjerava na vjeronauk te latinski i grčki jezik.

„Za sebe kažemo da smo 'Škola kreativnog zajedništva'. To znači da škola nastoji razvijati kreativnost svakog pojedinca određenim aktivnostima i radom te im tako pomoći da ostvaruju osobnu sreću i ispunjenost; ostvarivati ozračje duhovne povezanosti s osobom Isusa Krista i s osobom pored sebe kreativnim školskim sadržajima razvijajući osobnu društvenu dimenziju te izgrađujući se za doprinos zajednici; otkrivati kod učenika njihove individualne kvalitete i sposobnosti te im omogućiti razvoj i napredak poštujući njihov osobni životni izbor i želju za ostvarivanjem.“¹² Učenicima se stoga nudi na raspolaganje široki raspon slobodnih aktivnosti: Dramska grupa, Školski zbor, Sociološka grupa, Medijska i foto skupina „Lux TV“, Klasična služba spašavanja, Vježbaonica, Likovna grupa te Matematička grupa.¹³

¹¹ Katolička gimnazija u Požegi. Škola. Geslo škole. https://kkg-vtc.hr/wp-content/uploads/2020/03/KKG_Logo_web_Text_V1_01.png (pristupljeno 22. veljače 2022.).

¹² Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici. Škola. Riječ ravnateljice. https://kkg-vtc.hr/wp-content/uploads/2020/03/KKG_Logo_web_Text_V1_01.png (pristupljeno 24. veljače 2022.).

¹³ Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici. Dokumenti. Šk. god. 2021./2022.

Katolička osnovna škola u Požegi

Katolička osnovna škola u Požegi osnovana je Odlukom Požeške biskupije i njezina biskupa msgr. dr. Antuna Škvorčevića 19. ožujka 2009. godine na sam blagdan sv. Josipa, stoga je sveti Josip (zaštitnik obitelji i domovine) njezin zaštitnik. Školu u školskoj godini 2021./2022. pohađa 335 učenika dvanaeste generacije.

Škola (čija je zgrada izgrađena 1877.) primila je prvu generaciju učenika u nastavnoj godini 2009./2010. Smještena je, kao i Katolička gimnazija s pravom javnosti, u centru grada, u Ulici pape Ivana Pavla II. br. 6, u neposrednoj blizini Katedrale sv. Terezije Avilske i Doma pape Ivana Pavla II. te Dijecezanskog muzeja s knjižnicom. Za prvoga ravnatelja Škole postavljen je preč. Ivica Žuljević, dipl. teolog. Njega će naslijediti msgr. dr. Želimir Žuljević, dipl. teolog dok je aktualni ravnatelj Frano Barišić, prof. biologije i kemije.

U školi se osobito njeguje molitva u svim aktivnostima i djelovanjima njenih sudionika jer upravo je molitva susret s Bogom, potraga za osobnom pomoći i blagoslovom, stoga svaki radni dan, nastava i blagovanje započinju i završavaju molitvom.

Katolička osnovna škola razvila je u svome kratkom postojanju zavidne aktivnosti, učenička društva, družine i sekcije¹⁴ koje odišu kreativnošću i raznolikošću pokazujući ujedno da zadovoljavaju potrebe svih interesnih skupina učenika: Lutkarska skupina, Likovno-kreativna skupina, Ekološka grupa Dramska skupina, Literarno-recitatorska skupina, Kreativna radionica, Maštaonica kreativnog razvoja, Literarno-recitatorska skupina, Mali školski zbor, Veliki školski zbor, Povijesna grupa, Mladi tehničari, Učenička zadruga „Sveti Josip“, Likovno-estetska radionica, Novinarska skupina, Mali misionari, Vjeronaučna skupina, Mladi geografi, Mladi poduzetnici, Školsko športsko društvo “ Emanuel “, Robotika, Antička radionica, Planinarska sekcija “Pegaz” i druge.

Također, s obzirom na činjenicu da u novije vrijeme odgojno-obrazovne ustanove preuzimaju sve veću ulogu u stvaranju znanja važnih za učinkovit život i rad u suvremenom društvu, Katolička osnovna škola uvodi produženi boravak koji je namijenjen učenicima razredne nastave i obvezan je za učenike prvoga i drugoga razreda. Provodi se nakon nastave i ima svoje socijalne, odgojne, pedagoške i zdravstvene vrijednosti. Produženi boravak učenicima osigurava kvalitetno zajedničko učenje, ponavljanje i utvrđivanje nastavnog gradiva te pisanje domaćih zadaća uz pomoć stručnog učitelja ili učiteljice, bavljenje tjelesno-zdravstvenim aktivnostima, sudjelovanje u brojnim kulturno-umjetničkim aktivnostima i vjerskim sadržajima stavljajući naglasak na duhovnu dimenziju svakog djeteta, čime se djetetu želi pomoći da shvati važnost ljubavi, pravednosti i međusobnoga poštivanja.

„Uloga škole kao drugog 'doma' pruža nebrojene mogućnosti razvijanja i otkrivanja interesa učenika koje ih, uz metodu ljubavi povezane s Bogom, razvijaju u cjelovite osobe korisne svojoj obitelji zajednici.“¹⁵

¹⁴Godišnji plan i program Katoličke osnovne škole u Požegi. Plan izvannastavnih aktivnosti, učeničkih društava, družina i sekcija.2021. 23.

¹⁵ Katolička osnovna škola. O školi – Produženi boravak. <https://kospz.hr/> (pristupljeno 28. siječnja 2022.).

Katolička osnovna škola u Virovitici

Katolička osnovna škola u Virovitici osnovana je temeljem Odluke Požeške biskupije od 14. travnja 2015. godine i Rješenjem Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta o sukladnosti osnivačkog akta – Odluke sa Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj škola te Rješenjem Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za početak rada Katoličke osnovne škole u Virovitici od 5. svibnja 2015. godine.¹⁶ Za prvoga ravnatelja škole postavljen je Mario Večerić, dipl. teolog kojega je nakon isteka njegova mandata naslijedio Ivan Mikolić, dipl. teolog, aktualni ravnatelj Škole. Škola svoj dan obilježava 18. svibnja kada je rođen sv. Ivan Pavao II.

Školsko je područje Katoličke osnovne škole u najužem središtu grada Virovitice. U okruženju Škole nalaze se dvije urbane jezgre grada Virovitice, a to su franjevački samostan i crkva sv. Roka te dvorac Pejačević s gradskim parkom. U njezinoj blizini nalazi se i gradsko kazalište kao i zgrada Virovitičko-podravske županije.

Odgojno-obrazovni proces Katoličke osnovne škole u Virovitici (koja u školskoj godini 2021./2022. broji 198 učenika raspoređenih u deset razrednih odjeljenja) odvija se u jednoj smjeni (jutarnjoj) i s produženim boravkom koji obuhvaća 75 djece prvoga i drugoga razreda, a u kojemu je vrijeme, nakon ručka, posvećeno pisanju domaćih zadataka, vježbanju obrađenog gradiva, aktivnostima i radionicama vezanim uz prigodne i tematske tjedne (vjerski blagdani, pripreme za priredbe, likovne radionice, radionice iz područja kulture življenja, tolerancije, posjet kulturnim manifestacijama, jezična radionica ili izvanškolske aktivnosti). Svi učenici započinju nastavu jutarnjom molitvom.

Škola, uz redovnu nastavu, svoju osobitost gradi izvannastavnim aktivnostima, radionicama i projektima tijekom školske godine: Plesna skupina, Ručni rad, Domaćinstvo, Mala dramska skupina, Mali čuvari kulturne i prirodne baštine, Dramsko-recitatorska skupina, Čitanjem do zvijezda, Likovna skupina, Grafički dizajn, Školski zbor, Biosigurnost i zaštita, ŠSD „KOŠ“ Virovitica, Mali povjesničari, Univerzalna športska škola i dr.¹⁶

Odgoj i obrazovanje u Katoličkoj osnovnoj školi u Virovitici temelji se na trajnoj i sveprisutnoj usmjerenosti na osobu, njezin cjelovit razvoj u duhu katoličkog nauka i evanđeoskih vrijednosti kojima se želi izgraditi osobu u onim dimenzijama koje nisu samo intelektualne već duhovne i moralne, a čime se nastoji odgojiti osobe širokoga kršćanskog, katoličkog svjetonazora koji će unijeti u svoje obitelji, kulturu, domovinu, svijet i njime istraživati svijet i život oko sebe i u sebi.

Svi sudionici odgojno-obrazovnog života u školi čine zajednicu katoličke škole koja se u svim članovima na određeni način ostvaruje, ali i o kojima ovisi sve ono što odgoj i obrazovanje u njoj nastoje ostvariti.

¹⁶Katolička osnovna škola u Virovitici. Godišnji plan i program za školsku godinu 2021./2022. 4, 14, 23

Katolička osnovna škola u Novskoj

Katolička osnovna škola u Novskoj peta je katolička škola u Požeškoj biskupiji, a prva na području Sisačko-moslavačke županije. Utemeljena je na poticaj zainteresiranih roditelja u Novskoj te uz suradnju grada Novske 15. ožujka 2017. godine. Svoj dan slavi 27. travnja, što je dan proglašenja Ivana Pavla II. svetim. Za prvu ravnateljicu Škole postavljena je s. M. Krilić koja je svoju dužnost obnašala do 31. kolovoza 2018. godine. Njen je nasljednik, i aktualni ravnatelj, svećenik Požeške biskupije, Krunoslav Juraković. U školskoj godini 2021./2022. škola broji 80 učenika koji su raspoređeni u odjeljenja od prvog do petog razreda.

Katolička osnovna škola u Novskoj škola je cjelovitoga odgoja i obrazovanja. Poput svih katoličkih škola pruža zaokružen odgojno-obrazovni projekt prožet kršćanskim i ljudskim vrijednostima te neprestano traga za kvalitetnijim obrazovanjem brinući o tome da svakom djetetu pruži ljudsku, duhovnu, intelektualnu i socijalnu formaciju.

„Škola je mjesto kršćanskoga odgoja u kojoj je nastava prožeta evanđeoskim duhom. Njeguje kršćanske i obiteljske vrijednosti te svijest o dostojanstvu svake ljudske osobe kao Božjeg stvorenja. Kao odgojno-obrazovna ustanova pruža cjelovit, zaokružen odgojno-obrazovni projekt prožet kršćanskim i ljudskim vrijednostima.“¹⁷

Od posebnih ciljeva školskog kurikulumuma izdvaja se aktivno i odgovorno sudjelovanje u društvenom životu i preuzimanje odgovornosti za njegov demokratski razvoj, odgovoran odnos prema prirodi i okolišu, odgovoran odnos prema vlastitom zdravlju i briga za zdravlje drugih, cjeloživotno učenje i obrazovanje, odgovoran odnos prema sebi i razvoju vlastitih sposobnosti i darova, očuvanje vlastite povijesno-kulturne baštine i razvoj nacionalne kulture, razvoj moralne i duhovne dimenzije osobnosti i dr. Ciljeve školskoga kurikulumuma ostvaruju učenici i djelatnici u redovnoj nastavi te izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima pa se osobito izdvaja sudjelovanje u većim projektima (Zaklada Hrvatska za djecu za sufinanciranje školskih projekata pod nazivom „KOŠUN za sretnu obitelj“ i „KOŠUN za sretnu obitelj 2“, partnerstvo u projektu Parka prirode Lonjsko polje pod nazivom „Power ranger“; partnerstvo u projektu Odreda izviđača „Zelena patrola“ Rajić pod nazivom „Zdraviji uz prirodu“, sudjelovanje na 13. sajmu cjeloživotnog učenja u Novskoj i dr.).

Katolička osnovna škola u Novskoj ima svoju misiju – odgojiti vrijednu, poštenu i moralno izgrađenu djecu pozitivnog i zdravog pogleda na svijet i život koji žive. Upravo djeca koja promiču kulturu, njeguju zajedništvo i ljubav ljubeći Boga i svoje bližnje bit će sposobna pomoći potrebitima, međusobno razvijati osjećaj poštovanja, razumijevanja, empatiju; bit će u mogućnosti pomagati bližnjemu na primjeren način, razvijat će i njegovati vlastite sposobnosti, znanja i darove kako bi uljepšali svijet.

¹⁷Katolička osnovna škola u Novskoj. Školski kurikulum. 2021. <https://kos-novska.hr/> (pristupljeno 24. veljače 2022.).

II. Kolegij Požeške biskupije

Požeška biskupija nasljednica je odgojno-obrazovnoga djelovanja pa je među značajnijim crkvenim ustanovama već spomenuta Gimnazija (koji su osnovali isusovci 1699. godine) te Sjemenište koje je otvorio zagrebački biskup Franjo Thauszy 1754., a čijom je zaslugom, uz dopuštenje bečkih vlasti, započela s djelovanjem visoka škola „Academia Posegana“, namijenjena prije svega izobrazbi svećenika. Zagrebački biskup Aleksandar Alagović kupio je zgradu nekadašnje isusovačke „kolegije“ (danas sjedište Požeške biskupije) i u nju smjestio „Orfanotrofij“ (1835.), odgojni zavod za siromašne učenike. Također, godine 1862. sestre milosrdnice otvorile su djevojačku školu pokraj svoga samostana.

Požeška biskupija nastavlja naslijeđenu isusovačku tradiciju i promiče „preslavno djelo evangelizacije“¹⁸ te uz redovne programe vjeronauka i drugih pastoralnih aktivnosti godine 2002. utemeljuje biskupijski fond za pomoć siromašnim učenicima i studentima. Osim toga, 2005. godine osniva Zakladu za siromašne učenike i studente koja svake godine dodjeljuje stipendije. Želeći pak omogućiti mladim ljudima, uz pružanje materijalne potpore, cjelovit odgoj u duhu evanđeoskih vrijednosti, msgr. dr. Antun Škvorčević 2006. godine, o devetoj obljetnici osnutka Požeške biskupije, utemeljuje Kolegij Požeške biskupije, katoličku odgojnu ustanovu za srednjoškolce s područja požeške mjesne Crkve, koji započinje s radom 3. rujna na privremenoj lokaciji, u kući pokraj župnoga stana u Jakšiću. Već naredne godine, na Veliki četvrtak, 5. travnja 2007. godine, biskup Škvorčević blagoslovio je i otvorio Dom pape Ivana Pavla II. u kojemu Kolegij djeluje i danas.

Kolegij Požeške biskupije u Požegi crkvena je odgojno-obrazovna ustanova koja pruža besplatan boravak prije svega nadarenim učenicima koji razmišljaju o svećeničkom zvanju ili prihvaćaju odgojni program koji služi cjelovitoj osobnoj izgradnji te ih zajedno sa školom osposobljuje da postanu vrijedni članovi našeg društva. Kolegij je u svojevrsnoj povezanosti s Katoličkom gimnazijom s pravom javnosti u Požegi.

U Kolegiju borave dvije grupe mladića: aspiranti koji razmišljaju o svećeništvu i osjećaju u sebi poziv da slijede Gospodina i drugi mladići kojima je Kolegij omogućio izgradnju i školovanje u Katoličkoj gimnaziji.

Pravo na upis u Kolegij (od njegova osnutka) steklo je 77 mladića, od kojih su šestorica postali svećenici (Kristijan Perić, Matej Siluković, Bruno Lovaković, Marko Gerendaj, Luka Čačić i Matej Filipović).

Vršitelji službi u Kolegiju Požeške biskupije

U školskoj godini 2006./2007. (uprava Kolegija nalazi se u Jakšiću) o Kolegiju skrbe Pavao Mokri (tadašnji ravnatelj Caritasa), župnik Josip Bogović te Žarko Turuk da bi između 2008. i 2011. (uprava Kolegija premještena je u Požegu već od 2008.) ravnatelj Kolegija bio Pavao Filipović, a službu prefekta vršili su u tom razdoblju Žarko Turuk te Stjepan Škvorc. Duhovnik je bio Nedjeljko Androš, a u godini 2010./2011. Dražen Zrile bio je ravnateljev pomoćnik.

¹⁸ Dekret o osnivanju Kolegija Požeške biskupije br. 1316/2006. <https://pozeska-biskupija.hr/2017/08/03/kolegij-pozeske-biskupije/> (pristupljeno 26. veljače 2022.).

Između 2011. i 2015. godine službu će ravnatelja vršiti Robert Mokri, duhovnik će i nadalje biti Nedjeljko Androš, a Mario Matijević i Anto Ivić vršit će službu prefekta. Nadalje, u školskoj godini 2015./2016. na mjestu je ravnatelja Marijan Pavelić, čiji će suradnici biti Krunoslav Juraković i Krunoslav Siroglavić, a kojega će naredne godine naslijediti Karlo Prpić. Prefekt će u toj školskoj godini biti Marijan Pavelić, a duhovnik Ivica Bošnjak (koji će u toj službi ostati sve do 2021. godine). Marijan Pavelić u službi prefekta ostaje do 2019. godine, a mjesto ravnatelja od 2018. do 2021. godine obnaša Želimir Žujević. Od 2019. godine u službi je prefekta Krunoslav Siroglavić, Marijan Pavelić duhovnik je Kolegija od 2021. godine, a Karlo Topalović đakon.

Kolegij sa svojim timom skrbi o učenicima i pomaže im u njihovim školskim obvezama, promiče različite aktivnosti na vjerskom, kulturnom, sportskom i drugim područjima kako bi učenici na taj način usvajali kršćanske i općeljudske vrijednosti te se pripremali za odgovorno djelovanje u hrvatskome društvu.

III. Katolički vrtići

„Osnovno polazište za rani i predškolski odgoj nalazi se najprije u Svetom pismu, tradiciji i mnogobrojnim dokumentima crkvenoga učiteljstva koji utemeljuju i daju smjernice za predškolski vjerski odgoj. Međunarodni i državni dokumenti jamče mogućnost ostvarivanja predškolskoga vjerskog odgoja temeljeći se na pravima i slobodi djeteta od njegove najranije dobi. Uporišna mu je točka dokument Katoličke Crkve, Opći direktorij za katehezu čija je temeljna misao, s obzirom na predškolski vjerski odgoj, da su u toj dobi otvorene dragocjene djelotvorne mogućnosti bilo za izgradnju Crkve bilo za očovječenje društva s kojima se treba suočiti. U skladu s ciljevima cjelovitog odgoja djeteta rane i predškolske dobi cilj je katoličkoga odgoja za djecu ove dobi njegovati i razvijati religioznu dimenziju djeteta osposobljavajući ga, primjereno njegovoj dobi, za otkrivanje, prihvaćanje i življenje autentičnih vrednota evanđelja u odnosu na sebe, drugoga te na poseban način Boga.“¹⁹

Dječji vrtić sveti Leopold Mandić

Dječji vrtić sveti Leopold Mandić (koji je ujedno i zaštitnik vrtića) nalazi se u Požegi. Osnovana ga je 15. rujna 1999. godine Župa sv. Leopolda Mandića na inicijativu tadašnjeg župnika msgr. Vjekoslava Marića (uz odobrenje Požeške biskupije i verifikaciju Programa te suglasnošću Ministarstva prosvjete i sporta tri mjeseca kasnije).

Djelatnost je dječjeg vrtića predškolski odgoj i obrazovanje te skrb o djeci predškolske dobi od navršene jedne godine života do polaska u osnovnu školu.

Prva djeca upisana su u Dječji vrtić sveti Leopold Mandić u 1999./2000. pedagoškoj godini da bi se u 2002./2003. godini otvorila i jaslička skupina. Zaključno s godinom 2021. kroz vrtić je prošlo oko 1200 djece raspoređene u 6 odgojno-obrazovnih skupina.

Vrtić trenutno pohađa 140 djece u 6 odgojnih skupina: 2 jasličke i 4 vrtićke skupine. Djeca su uključena u cjelodnevni redovni program odgoja i obrazovanja u koji je integriran Program katoličkoga vjerskog odgoja predškolske djece (koje provode odgojiteljice u vjeri s mandatom dijecezanskog biskupa), u jednoj mješovitoj skupini Montessori program te Program ranog učenja engleskog jezika.

¹⁹ https://nku.hbk.hr/wp-content/uploads/2019/06/katolicki_program_ranog_i_predskolskog_odgoja.pdf, (pristupljeno 20. prosinca 2021.).

Vrtić zapošljava 14 odgojiteljica predškolske djece s potrebnim doškolovanjem za provođenje Programa vjerskog odgoja, Montessori programa i Programa ranog učenja engleskog jezika te 6 djelatnica u pratećim tehničkim službama. Aktualna je ravnateljica vrtića Ružica Franić.

Dječji vrtić „Maslačak“

Požeški biskup Antun Škvorčević blagoslovio je 5. siječnja 2022. novouređene prostore Župe Uznesenja BDM u Pakracu za potrebe gradskog Dječjeg vrtića „Maslačak“, gdje se organizira predškolski vjerski odgoj, čime Požeška biskupija podupire pakračke obitelji u odgoju njihove djece u duhu evanđeoskih postavki.

IV. Odgojno-obrazovni centar

Prigodom dvanaeste obljetnice utemeljenja Požeške biskupije i svoga biskupskog imenovanja (5. srpnja 2009. godine) požeški biskup msgr. dr. Antun Škvorčević osnovao je Odgojno-obrazovni centar Požeške biskupije kako bi sve odgojno-obrazovne ustanove požeške mjesne crkve djelovale u međusobnoj povezanosti i usklađenosti. Utvrđeno je kako će Centar djelovati pod geslom *Duc in altum* (Lk 5,4), osobito dragom utemeljitelju Biskupije, papi Ivanu Pavlu II.²⁰

Na temelju Odredbe Hrvatske biskupske konferencije o katoličkim osnovnim i srednjim školama po kojima pojedine biskupije trebaju osnovati *Ured za katoličke škole* (čl. 23) dekretom broj 1576/2014. od 16. kolovoza 2014. godine požeški biskup Antun Škvorčević utemeljio je Ured za katoličke škole – Odgojno-obrazovni centar Požeške biskupije. Dakle, bilo je potrebno uskladiti dvije navedene ustanove u njihovu nazivu i djelokrugu rada i tako osigurati kontinuitet djelovanja Centra pa je stoga biskup povezo Ured za katoličke škole s Odgojno-obrazovnim centrom te odredio novi jedinstveni naziv (dosadašnjem Centru): *Ured za katoličke škole – Odgojno-obrazovni centar Požeške biskupije*.²¹

Odgojno-obrazovni centar Požeške biskupije ima sjedište u zgradi pokraj Katedrale gdje je smještena Katolička gimnazija i Katolička osnovna škola s produženim boravkom. Centar objedinjuje sve biskupijske odgojno-obrazovne ustanove.

Na čelu je Centra upravitelj, kojemu je zadaća brinuti se da pojedine odgojno-obrazovne ustanove Požeške biskupije djeluju u skladu sa svojim statutima kao jedinstven i usklađen sustav; da njeguju svoju posebnost kao katoličke ustanove, kako u odgojno-obrazovnim redovitim i izvanrednim programima tako u formaciji njihovih djelatnika i odgoju učenika u duhu vrijednosti Katoličke Crkve.

Upravitelju pomaže Forum prosvjetnih djelatnika katoličkih škola Požeške biskupije, kojemu je na čelu voditelj, i Povjerenstvo za promicanje katoličkog odgoja i kulture u školama Požeške biskupije kojemu je na čelu povjerenik. Forum i Povjerenstvo u svom radu odgovaraju upravitelju Centra kojemu u njegovu djelovanju pomaže Vijeće Odgojno-obrazovnog centra Požeške biskupije kojemu je on predsjednik, a u čiji sastav ulaze svi ravnatelji spomenutih ustanova, voditelj Forumu i povjerenik za promicanje odgoja i kulture u školama Požeške biskupije te ekonom Biskupije.

²⁰ Dekret o osnutku odgojno-obrazovnog centra Požeške biskupije, br. 987/2009.

²¹ <https://pozeska-biskupija.hr/2017/08/03/odgojno-obrazovni-centar/> (pristupljeno 24. siječnja 2022.)

Vijeće Odgojno-obrazovnog centra ima savjetodavno značenje, a njegovi su aktualni članovi Frano Barišić, ravnatelj Katoličke osnovne škole u Požegi; Ivan Bedeničić, ravnatelj Katoličke gimnazije u Požegi i voditelj povjerenstva za promicanje katoličkog odgoja i kulture u školama Požeške biskupije; Marijana Novak Stanić, ravnateljica Katoličke klasične gimnazije s pravom javnosti u Virovitici; Ivan Mikolić, ravnatelj Katoličke osnovne škole u Virovitici; Krunoslav Juraković, ravnatelj Katoličke osnovne škole u Novskoj; vlč. Robert Mokri, ekonom Požeške biskupije.²¹

V. Pomoć učenicima i roditeljima katoličkih škola

Na osmu obljetnicu uspostave Požeške biskupije i svoga biskupskog ređenja, u biskupijskoj Godini mladih (27. rujna 2005. godine), biskup msgr. dr. Antun Škvorčević utemeljio je Zakladu Požeške biskupije za siromašne učenike i studente iz koje svake godine stotinjak učenika i studenata prima pomoć (stipendiranje studenata, troškovi produženog boravka, školske kuhinje, prijevoza, boravka u Kolegiju ili učeničkom domu). Utemeljenjem Zaklade biskup nastoji ojačati dosadašnje biskupijske aktivnosti na tom području te nastaviti djelo koje je započelo prije sto godina u požeškom Orfanotrofiju, u zgradi „Kolegije“, sadašnjem sjedištu Požeške biskupije.²²

U započetoj školskoj i akademskoj godini 2021./2022. Vijeće *Zaklade* za dodjelu stipendija razmotrilo je pristigle molbe i donijelo odluku o stipendiranju 75 studenata. Pored toga, odobrene su stipendije za još 66 učenika koji su molili pomoć preko katoličkih škola Požeške biskupije, kojima pokrivaju troškove produženog boravka, školske kuhinje ili prijevoza te njihova boravka u učeničkim domovima, dakle, ukupno 141 stipendija.²² Primjerice, produženi boravak učenika u katoličkim osnovnim školama roditelji plaćaju 450 kuna, a 50 % plaća osnivač, Požeška biskupija, koja, u slučaju kada roditelji ne mogu platiti, snosi sve troškove za učenike 1. i 2. razreda kojima je boravak obavezan. Također, Katolička osnovna škola u Požegi tijekom je proteklih godina uvidjela potrebu za pomoć u prehrani učenika slabijega imovinskog stanja. Uz financijsku potporu Požeške biskupije Škola je u 2021. godini priskrbila besplatnu prehranu za dvadesetak učenika.

²¹ <https://pozeska-biskupija.hr/2017/08/03/odgojno-obrazovni-centar/> (pristupljeno 24. siječnja 2022.)

²² Požeška biskupija, Zaklada za pomoć učenicima i studentima.

²³ Požeška biskupija. Vijesti - Požeška biskupija dodijelila 141 stipendiju učenicima i studentima.

Umjesto zaključka

Slijedeći isusovačku tradiciju te potrebu osnivanja katoličkih škola u Hrvatskoj (jer su prepoznate kao mjesta u kojima su učenici sigurni i dobivaju svu potrebnu pažnju i potporu, gdje razvijaju pravi kršćanski moralni odgoj te primaju odlično obrazovanje, a k tome se ističu i kao škole s velikim socijalnim i društvenim angažmanom) temeljenu na pedagogiji katoličkih škola u skladu s vrijednostima Ustava Republike Hrvatske, msgr. Antun Škvorčević 2007. godine odlučuje nastaviti započeto u 17. stoljeću osnutkom dviju katoličkih škola na ovim prostorima da bi 15 godina poslije Požeška biskupija imala 5 katoličkih škola (od ukupno 24 u cijeloj Hrvatskoj) s 858 učenika, dva vrtića, Kolegij te Odgojno-obrazovni centar.

Evidentno je da su svi oblici djelovanja Požeške biskupije i msgr. Škvorčevića na odgojno-obrazovnom području od općega dobra te da je Slavoniji zasluženo i na najbolji mogući način vraćena davno započeta tradicija suodnosa odgoja i Crkve.

Naposljetku, povijest će zasigurno potvrditi da je vizionarski odgojno-obrazovni pothvat iz 2007. godine bio ispravan, na pravim postavkama temeljen, usmjeren na dobrobit svih dionika ovoga djelovanja; onakav kakvoga je davno predstavio papa Pio XI. u enciklici o kršćanskom odgoju (*Divini Illius Magistri*, 1929.) naglasivši da kršćanski odgoj i obrazovanje ne uništavaju čovjeka, a ni društvo, kako neki tvrde, već ih razvija i usavršava usklađujući ih s nadnaravnim životom te da se pomoću odgoja i obrazovanja čovjeka priprema za ono što on jest i ono što treba činiti u ovom svijetu, a za to nema bolje od kršćanske pouke koja sve usmjerava prema onome po kome i za koga je sve stvoreno - Isusu Kristu.

Autorica: Marijana Čorluka, prof.